

Byla C-633/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. spalio 23 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas

Cour d'appel de Bruxelles (Belgija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. spalio 18 d.

Ieškovės:

Electrabel SA

Fédération belge des entreprises électriques et gazières

Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL

Wind4Wallonia 2 SA

Luminus SA

EDF Belgium SA

Activent Wallonie SCRL

Eol'Wapi

Lumiwind C

Luminus Wind Together SC

Atsakovė:

Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG)

Į bylą įstojusi šalis:

Belgijos valstybė

Pagrindinės bylos dalykas

2023 m. vasario 28 d. *Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz* (Elektros energijos ir dujų reguliavimo komisija) (toliau – CREG) Sprendimo (B)2511 dėl pranešimo, kurį turi pateikti skolininkai, privalantys mokėti rinkliavą, nustatytą atsižvelgiant į elektros energijos gamintojų rinkos pajamų viršutinę ribą (toliau – ginčijamas sprendimas), panaikinimas. Ginčijamą sprendimą galima rasti šiuo interneto adresu: <https://www.creg.be/fr/publications/decision-b2511>.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Priimdama 2022 m. spalio 6 d. Reglamentą (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti (toliau – Reglamentas 2022/1854) Europos Sąjungos Taryba, atsižvelgdama į kainų didėjimą, siekė „sušvelninti didelių energijos kainų poveikį taikant išimtinės, tikslines ir ribotos trukmės priemones“ (šio reglamento 1 straipsnis). Kiek tai susiję su elektros energijos rinka, šiame reglamente, be kita ko, numatyta privaloma rinkos pajamų viršutinė riba ir taisyklės, susijusios su pajamų perviršio paskirstymu (žr. to reglamento II skyriaus 2 skirsnį, ypač jo 6 ir 7 straipsnius).
- 2 Pagal Reglamento 2022/1854 2 straipsnio 5 dalį „rinkos pajamos – realizuotosios pajamos, kurias gauna gamintojas už elektros energijos pardavimą ir tiekimą Sąjungoje, nepaisant sutartinės tokių mainų vykdymo formos, įskaitant elektros energijos pirkimo sutartis ir kitas apsidraudimo nuo didmeninės elektros energijos rinkos svyravimų operacijas, išskyrus valstybių narių teikiamą paramą“. Pajamų perviršis – „teigiamas skirtumas tarp gamintojų rinkos pajamų už elektros energijos MWh ir 180 EUR už elektros energijos MWh rinkos pajamų viršutinės ribos, numatytos 6 straipsnio 1 dalyje“ (Reglamento 2022/1854 2 straipsnio 9 punktą).
- 3 Šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „gamintojų rinkos pajamos, gaunamos gaminant elektros energiją iš 7 straipsnio 1 dalyje nurodytų išteklių [branduolinės, vėjo, saulės geoterminės, hidroenergijos be rezervuaro, biomasės kuro, išskyrus biometaną, atliekų, lignito, žalios naftos produktų ir durpių], negali viršyti 180 EUR už pagamintos elektros energijos MWh“.
- 4 Taigi pasirinktas principas yra tas, kad elektros energijos rinkos dalyvių, kurie gauna ypač dideles elektros energijos kainas dėl elektros energijos kainų nustatymo sistemos vienos dienos didmeninėje rinkoje ir nepatiria atitinkamo išlaidų padidėjimo, pajamos, viršijančios tam tikrą viršutinę ribą, yra surenkamos valstybių, kad jos galėtų finansuoti vartotojams skirtas tikslines priemones. Nustatyta viršutinė riba gerokai viršija aukščiausias vidutines rinkos kainas iki 2022 m. vasario mėn., nes rinkos dalyviai, priimdami pradinius sprendimus investuoti, iš anksto nenumatė, kad galės gauti tokio lygio pajamas, todėl jos laikomos išskirtinėmis pajamomis, gautomis dėl savaimingumo efekto.

- 5 2022 m. gruodžio 22 d. Belgijos teisės aktų leidėjas, vadovaudamasis Reglamentu 2022/1854, į *Loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité* (1999 m. balandžio 29 d. Įstatymas dėl elektros energijos rinkos organizavimo) (toliau – Elektros energijos įstatymas) įtraukė V *ter* skyrių „Elektros energijos gamintojų rinkos pajamų viršutinė riba“, kurį sudaro 22 *ter* ir 22 *quater* straipsniai. Šis pakeitimas buvo padarytas *Loi du 16 décembre 2022 modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité et introduisant un plafond sur les recettes issues du marché des producteurs d'électricité* (2022 m. gruodžio 16 d. įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas 1999 m. balandžio 29 d. Įstatymas dėl elektros energijos rinkos organizavimo ir nustatoma viršutinė pajamų iš elektros energijos gamintojų rinkos riba) (toliau – 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymas).
- 6 Naujuoju Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsniu nustatyta elektros energijos gamintojų rinkos pajamų viršutinė riba, įvedant valstybės rinkliavą, atitinkančią 100 % vadinamojo pajamų perviršio, gauto nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d. (toliau – rinkliava). Pajamų perviršiu laikomos pajamos, viršijančios 130 EUR už MWh elektros energijos viršutinę ribą (Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 4 dalis). Šio įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalyje rinkos pajamos apibrėžiamos kaip atitinkamų skolininkų iš kiekvieno elektros energijos pardavimo ir tiekimo sandorio atitinkamu laikotarpiu gautos pajamos. Šios nuostatos antroje pastraipoje numatomos šių pajamų nustatymo prezumpcijos (priklausomai nuo gamybos įrenginio rūšies). Šios prezumpcijos iš esmės grindžiamos sandoriais, kuriuos skolininkas laikomas įvykdęs (žr. šios santraukos 10 ir paskesnius punktus).
- 7 Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 6 dalimi CREG pavesta nustatyti deklaracijos pavyzdį ir dokumentų, kuriuos rinkliavos skolininkai turi perduoti jos apskaičiavimo tikslais, formatą. Pagal to paties straipsnio 7 dalį CREG kiekvienam skolininkui turi pateikti pasiūlymą dėl mokėtinos rinkliavos, o po to kiekvienas pasiūlymas nusiunčiamas Federalinei viešajai ekonomikos tarnybai (8 dalis). CREG taip pat yra atsakinga už skolininkų deklaracijų kontrolę (Elektros energijos įstatymo 22 *quater* straipsnio 1 dalis). Gavusi CREG pasiūlymą, Federalinė viešoji ekonomikos tarnyba nustato mokėtinos rinkliavos dydį (šio įstatymo 22 *quater* straipsnio 2 dalis). Jeigu skolininkas iki nustatyto termino nepateikia deklaracijos arba jeigu deklaracija yra neišsami, CREG gali siūlyti automatiškai nustatomą rinkliavą (minėto įstatymo 22 *ter* straipsnio 7 dalies antra pastraipa).
- 8 CREG, vadovaudamasi Elektros energijos įstatymu, priėmė ginčijamą sprendimą, kurį ieškovės pagrindinėje byloje, t. y. elektros energijos gamybos ir tiekimo sektoriuje veikiančios bendrovės ir šio sektoriaus įmonių federacijos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašo panaikinti, be kita ko, dėl to, kad šis sprendimas neatitinka Reglamento 2022/1854.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo vertinimas

Dėl rėmimosi prezumpcijomis pajamoms nustatyti

- 9 Ieškovės pagrindinėje byloje kritikuoja tai, kad nustatant pajamas, kurias elektros energijos gamintojai gauna iš rinkos, remiamasi prezumpcijomis. Kalbant apie dokumentus ir (arba) informaciją, kuriuos reikia perduoti pagal jame nustatytą deklaracijos pavyzdį, į ginčijamą sprendimą iš tikrųjų įtrauktos Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antroje pastraipoje nustatytos prezumpcijos. Taigi naudotojas, deklaruodamas savo pajamas CREG šiuo tikslu numatytoje platformoje, turi „pasirinkti tinkamą (-as) prezumpciją (-as) išskleidžiamajame meniu <...>“ (ginčijamo sprendimo 83 punktas).
- 10 Pirmoji ir antroji prezumpcijos (numatytos Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 1 ir 2 punktuose) taikomos atitinkamai Doelio 3 ir 4, Tianžo 2 ir 3, taip pat Tianžo 1 atominėms elektrinėms. Jos yra nepaneigiamos.
- 11 Trečioji prezumpcija (Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 3 punktas) taikoma elektros energijos gamybos įrenginiams, kuriems netaikomos dvi pirmosios prezumpcijos ir kuriuose gamyba vyksta pagal elektros energijos pirkimo pardavimo sutartį.
- 12 Ketvirtoji prezumpcija (Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 4 punktas) taikoma įrenginiams, kuriems netaikomos pirmosios trys prezumpcijos ir pagalbos gamybai mechanizmas (išskyrus atvejus, kai šiame mechanizme numatyta, kad pagalbos dydis nepriklauso nuo elektros energijos kainos pokyčių).
- 13 Penktoji prezumpcija (Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 5 punktas) taikoma įrenginiams, kuriems netaikomos pirmosios keturios prezumpcijos.
- 14 Pirmoji–penktoji prezumpcijos iš esmės grindžiamos hipoteze, kad elektros energija parduodama vieną kartą per dieną už tos dienos elektros energijos kainą elektros energijos prekybos platformoje, jei elektros energija parduodama ateities sandorių rinkoje, ir vieną kartą per valandą, jei ji parduodama dienos eigos rinkoje.
- 15 Trečioji–penktoji prezumpcijos gali būti paneigtos, jei skolininkas gali pateikti įrodymų, kad rinkos pajamos skiriasi nuo tų, kurios nustatytos remiantis šiomis prezumpcijomis, ir pateisinti kitokios pardavimo strategijos, nei numatyta prezumpcijoje, kurią jis siekia paneigti, taikymą (Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 6 punktas ir ginčijamo sprendimo 142 punktas). Vis dėlto šią prezumpciją labai sudėtinga paneigti administraciniu požiūriu, nes pagal ją reikalaujama, kad skolininkas įrodytų savo realias rinkos

pajamas, gautas „iš viso savo gamybos įrenginių parko“, taigi, ir iš įrenginių, kuriems taikoma rinkliavos sistema, ir iš kitų įrenginių (pvz., grindžiamų dujų ir anglies technologijomis).

- 16 Be to, šiam paneigiamumui taikomos naujos nepaneigiamos prezumpcijos.
- 17 Pirma, pagal 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 6 punkto a papunktį pardavimo sandoriai grupės viduje „[šio] straipsnio tikslais laikomi sudarytais kaina, [atitinkančia] sandorio dienos rinkos kainą sandoryje numatytu tiekimo laikotarpiu, paskelbtą Belgijoje veikiančioje energijos blokų mainų platformoje“. Grupės viduje sandoriai gali būti sudaromi mažesnėmis nei biržos kainomis (nenumatant maržos ir (arba) sąnaudų, susijusių su gamyba ir vartojimu bendroje gamykloje, ribojimo) arba priklausyti nuo Belgijoje neskelbiamos biržos kainos.
- 18 Antra, pagal šios nuostatos b punktą, „bet koks pagamintas ir parduotas, bet ne ateities sandorių rinkoje, elektros energijos kiekis laikomas parduotu už referencinę rinkos kainą“, kuri Elektros energijos įstatymo 2 straipsnio 40 punkte apibrėžta kaip dienos biržos kaina (todėl labai jautri kainų svyravimams, dėl kurių viršutinė riba gali būti dažniau viršijama, taigi ir rinkliava gali būti didesnė). Ateities sandorių rinkoje neparduotas elektros energijos kiekis gali būti parduotas pagal sutartį, sudarytą neskelbiant biržoje arba neskelbiant dienos biržoje.
- 19 Trečia, minėtos nuostatos d punkte nustatyta, kad „dienos eigos rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu per sandorį, sudaromą kiekvienam vienos valandos tiekimo laikotarpiui“. Ši prezumpcija gali lemti tai, kad bus įskaitomos negautos pajamos (žr. šios santraukos 21 punktą).
- 20 Atsižvelgdamos į šias tris prezumpcijas, taikytinas trečiajai–penktajai prezumpcijoms paneigti, ieškovės mano, kad visa sistema valdoma remiantis prezumpcijomis, todėl joje negali būti atsižvelgiama į realiai gautas pajamas.
- 21 Taigi taikant šią sistemą atsižvelgiama į fiktyvias pajamas, nesuteikiant elektros energijos gamintojams galimybės įrodyti savo realių pajamų, nes šios prezumpcijos galiausiai nenuginčijamos. Remiantis prezumpcijomis rinkliava renkama tuo atveju, kai viršijama laikotarpio dienos arba valandos viršutinė riba, net jei faktiškai gauta vidutinė kaina yra žemesnė už viršutinę ribą arba fiksuota kaina yra žemesnė už viršutinę ribą. Tikrasis šios sistemos tikslas yra padidinti rinkliavą neatsižvelgiant į faktiškai gautas pajamas.
- 22 Reglamente 2022/1854 nustatyta viršutinė riba taikoma elektros energijos gamintojų faktiškai gaunamoms pajamoms ir kiekvienam atskiram sandoriui. Turint omenyje šio reglamento privalomumą ir tiesioginį veikimą, taip pat į Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principus, CREG privalėjo taikyti šį reglamentą ir turėjo netaikyti Sąjungos teisės normoms prieštaraujančių nacionalinės teisės nuostatų (nagrinęjamu atveju – prezumpcijų).
- 23 CREG teigimu, Reglamento 2022/1854 tikslas – nustatyti privalomą aukščiausią leistinų pajamų iš elektros energijos rinkos ribą, bet jos nesuderinti: taigi valstybės

narės išsaugojo įgaliojimus priimti įvairias priemones ir tai padarė, o priemonės, kurių imtasi skirtingose valstybėse narėse, yra labai įvairios, be kita ko, kiek tai susiję su viršutinės ribos dydžiu, jos taikymo laikotarpiais ir kitais aspektais.

- 24 Be to, Reglamento 2022/1854 37 konstatuojamojoje dalyje aiškiai numatyta, kad valstybės narės galės naudoti pagrįstus įverčius rinkos pajamų viršutinei ribai apskaičiuoti.
- 25 Būtent tai teisės aktų leidėjas padarė remdamasis ginčijamomis prezumpcijomis, kurios buvo būtinos, nes techniškai neįmanoma tiksliai susieti kiekvieno sandorio metu į tinklus patiekto elektros energijos elektrono su tam tikra kaina.
- 26 Pagal šią sistemą fiktyvių pajamų negaunama, bet apskaičiuojami pajamų viršutinės ribos įverčiai, o ši riba bet kuriuo atveju yra daug aukštesnė, nei gamintojai galėjo tikėtis gauti rinkoje prieš energetikos krizę.
- 27 Nors CREG neiginėja, kad su atominėmis elektrinėmis susijusios prezumpcijos iš tikrųjų yra nepaneigiamos, ji teigia, kad jos derinamos su pardavimo strategijomis, kurios anksčiau nustatytos suderinus su atitinkamų elektrinių operatoriais ir taikomos jau daugelį metų (mokesčių rinkimo tikslais), o tai negali būti vertinama kaip nepagrįsta.
- 28 Kitas prezumpcijas galima paneigti pagal Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 6 punktą. Reikalavimas nurodyti faktines pajamas iš viso elektros energijos gamybos parko (t. y. ne tik iš įrenginių, kuriems taikoma rinkliava) yra pagrįstas, nes juo siekiama išvengti dirbtinio pajamų perkėlimo tarp įrenginių. Šia nuostata taip pat siekiama užkirsti kelią tai pačiai grupei priklausantiems skolininkams išvengti rinkliavos fiktyviai numatant žemesnę nei viršutinę ribą sandorio kainą (tokia strategija numatyta Reglamento 2022/1854 6 straipsnio 3 dalyje). Kalbant apie kitas Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 6 punkto taisykles, pažymėtina, kad jomis nesiekama apmokestinti fiktyvių pajamų, bet siekiama turėti galimybę rinkliavą taikyti atskirai kiekvienam sandoriui.
- 29 Belgijos valstybė priduria, kad pačiame Reglamente 2022/1854 nėra nustatyta konkreti pajamų perviršio apskaičiavimo taisyklė ir kad, priešingai, nei numatyta šiame reglamente, Komisija nepateikė gairių šiuo klausimu. Vadinasi, tokią taisyklę turėjo nustatyti valstybės narės, o iš minėto reglamento 37 konstatuojamosios dalies matyti, kad šiuo tikslu joms buvo leidžiama remtis pagrįstais įverčiais, kaip antai ginčijamomis prezumpcijomis.
- 30 Pasitelkus prezumpcijas galima įveikti techninius sunkumus, susijusius su tiksliai kiekvieno rinkliavos taikymo laikotarpiu parduotos ir patiektos MWh kainos nustatymu. Taip pat siekiama sumažinti skolininkų ir viešųjų subjektų, atsakingų už rinkliavos taikymą, administracinę naštą.
- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo ruožtu pažymi, kad dėl valstybių narių didmeninių elektros energijos rinkų organizavimo skirtumų ir

vietos ypatumų Reglamentu 2022/1854 valstybėms narėms suteikiamas tam tikras vaidmuo įgyvendinant viršutinę ribą, o tai reiškia, kad pagal šį reglamentą kiekvienoje valstybėje narėje turėjo būti taikomos nacionalinės priemonės.

- 32 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad Reglamento 2022/1854 6 straipsnio 5 dalyje numatytų Komisijos gairių dėl privalomos viršutinės ribos taikymo nėra.
- 33 Vis dėlto jis konstatuoja, kad Belgijos įstatymų leidėjo Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnyje įtvirtinta sistema, kuria grindžiama ginčijamame sprendime pateikta pavyzdinės pajamų deklaracijos forma, kuri yra etapas prieš nustatant kiekvieno skolininko mokėtiną rinkliavą, yra pagrįsta prezumpcijų, kurių skolininkas niekada negali visiškai išvengti, visuma arba kaskada, todėl jis negali deklaruoti savo faktiškai gautų pajamų. Iš tikrųjų šios prezumpcijos grindžiamos teorinėmis pardavimo strategijomis, nesusijusiomis su gamintojų strategijomis ir realiais pardavimais, o Reglamento 2022/1854 nuostatomis siekiama parodyti, kad pajamų perviršis apskaičiuojamas remiantis faktiškai gautomis rinkos pajamomis. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi dviem toliau nurodytomis šio reglamento nuostatomis (išskirta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo):
- 2 straipsnio 5 punkte rinkos pajamos apibūdintos kaip „**realizuotosios pajamos**, kurias gauna gamintojas už elektros energijos pardavimą ir tiekimą Sąjungoje, nepaisant sutartinės tokių mainų vykdymo formos, įskaitant elektros energijos pirkimo sutartis ir kitas apsidraudimo nuo didmeninės elektros energijos rinkos svyravimų operacijas, išskyrus valstybių narių teikiamą paramą“;
  - 2 straipsnio 9 punkte pajamų perviršis apibrėžtas kaip „teigiamas skirtumas tarp gamintojų rinkos pajamų už elektros energijos MWh ir 180 EUR už elektros energijos MWh rinkos pajamų viršutinės ribos, numatytos 6 straipsnio 1 dalyje“;
  - 6 straipsnyje „Privaloma rinkos pajamų viršutinė riba“ nustatyta:
    - „1. **Gamintojų rinkos pajamos, gaunamos gaminant** elektros energiją iš 7 straipsnio 1 dalyje nurodytų išteklių, negali viršyti 180 EUR už pagamintos elektros energijos MWh.
    2. Valstybės narės užtikrina, kad rinkos pajamų viršutinė riba būtų taikoma visoms gamintojų <...> rinkos pajamoms <...>“;
  - 7 straipsnyje „Rinkos pajamų viršutinės ribos taikymas elektros energijos gamintojams“ numatyta:

„6 straipsnyje numatyta rinkos pajamų viršutinė riba taikoma rinkos pajamoms, gautoms pardavus elektros energiją, pagamintą naudojant šiuos išteklius: <...>“.

34 Be to, atrodo, kad pati nustatytos sistemos filosofija, t. y. viršutinės iš rinkos gaunamų pajamų ribos nustatymas ir valstybių narių galimybė surinkti šią ribą viršijančias pajamas, neišvengiamai grindžiama faktiškai gautomis pajamomis. Iš tikrųjų negautų pajamų surinkimas gali atrodyti prieštaringas.

35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, tai, atrodo, patvirtina Reglamento 2022/1854 30 konstatuojamoji dalis:

„siekiant išvengti didelio poveikio pradiniam tikėtinam projekto pelningumui, rinkos pajamų viršutinė riba turėtų būti taikoma ne visoms gamybos pajamoms (įskaitant kitus galimus pajamų šaltinius, pavyzdžiui, supirkimo priemoną), o rinkos pajamoms. Nepriklausomai nuo sutartinės formos, kuria gali būti vykdoma prekyba elektros energija, **rinkos pajamų viršutinė riba turėtų būti taikoma tik realizuotosioms rinkos pajamoms. Tai būtina siekiant išvengti žalos gamintojams, kurie faktiškai negauna naudos iš dabartinių didelių elektros energijos kainų**, nes apdraudė savo pajamas nuo svyravimų didmeninėje elektros energijos rinkoje. **Taigi, jei pagal esamas arba būsimas sutartines priedoles**, pavyzdžiui, pagal atsinaujinančiųjų išteklių energijos pirkimo sutartis ir kitų rūšių elektros energijos pirkimo sutartis arba išankstinius apsidraudimo sandorius, **gaminant elektros energiją gaunamos rinkos pajamos nesiekia rinkos pajamų viršutinės ribos, šis reglamentas turėtų nedaryti poveikio tokioms pajamoms.** Todėl priemonė, kuria nustatoma rinkos pajamų viršutinė riba, neturėtų atgrasyti rinkos dalyvių nuo tokių sutartinių priedolių prisiėmimo“ (išskirta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo).

36 Šis teismas pažymi, kad 37 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„siekiant užtikrinti veiksmingą rinkos pajamų viršutinės ribos taikymą, gamintojai, tarpininkai ir atitinkami rinkos dalyviai turėtų pateikti būtinus duomenis valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir, kai tinkama, sistemos operatoriams bei paskirtiesiems elektros energijos rinkos operatoriams. **Atsižvelgiant į didelį atskirų sandorių, kurių atžvilgiu valstybių narių kompetentingos institucijos turi užtikrinti rinkos pajamų viršutinės ribos taikymą, skaičių, tos institucijos turėtų turėti galimybę naudoti pagrįstus įverčius rinkos pajamų viršutinei ribai apskaičiuoti**“ (išskirta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo).

37 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ne tik nesuprantama, kaip konstatuojamoji dalis galėtų būti viršesnė už reglamento nuostatas, jis taip pat nėra įsitikinęs, kad dėl nurodytos galimybės leisti valstybėms narėms pasinaudoti įverčiais joms leidžiama numatyti sistemą, grindžiamą tik nepaneigiamomis prezumpcijomis arba iš dalies paneigiamomis prezumpcijomis, tačiau taip, kad išliktų valstybės narės teoriškai iš anksto numatyty (nenuginčijamų) elementų, neatsižvelgiant į realiai gautas pajamas.

38 Dėl CREG ir Belgijos valstybės pateiktų argumentų, susijusių su techniniais sunkumais ir skolininkų administracinės naštos palengvinimu, prašymą priimti

prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nors šiais aspektais galima pagrįsti rėmimąsi prezumpcijomis (arba veikiau įverčiais), jais negalima paaiškinti pastarųjų nenuginčijamumo, o skolininkams turėtų būti leidžiama dokumentuoti realias savo pardavimo strategijas ir faktines pajamas bent jau tais atvejais, kai įmanoma susieti techninius įrenginius ir pardavimo sąlygas.

- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad iš Komisijos ataskaitos visiškai nematyti, jog visos valstybės narės būtų nustačiusios prezumpcijas pagrįstą sistemą, ir Belgijos pasirinkimas atrodo palyginti išskirtinis.
- 40 Dėl teoriniam pajamų, kuriomis remiantis apskaičiuojama rinkliava, nustatymui taikomos prezumpcijų sistemos, įtvirtintos Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnyje, kuriuo grindžiamas ginčijamas sprendimas, kyla klausimas, kaip reikia aiškinti Reglamento Nr. 2022/1854 6, 7 ir 8 straipsnius, siejamus su 2 straipsnio 5 ir 9 dalimis, siekiant nustatyti, ar pagal šias nuostatas tokia sistema leidžiama. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, siekiant priimti sprendimą, būtina šiuo klausimu kreiptis į Teisingumo Teismą.

Dėl laikotarpio, kuriam taikomas ginčijamas sprendimas

- 41 Kai kurios ieškovės tvirtina, kad ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, nes jame nustatyta deklaracijos forma ir perduodamų dokumentų formatas „laikotarpiui nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. imtinai“, nors pagal Reglamento 2022/1854 22 straipsnio 2 dalies c punktą pajamų viršutinė riba nustatoma tik nuo 2022 m. gruodžio 1 d. (priešingai nei pasiūlyme dėl reglamento, kuriame valstybėms narėms buvo palikta galimybė pradėti ją taikyti anksčiau).
- 42 Jos tvirtina, kad pirmalaikis viršutinės ribos taikymas yra Sąjungos teisėje nustatyto teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos bendrojo principo pažeidimas. Be to, šis išankstinis taikymas sukelia reikšmingų praktinių pasekmių, nes 2022 m. rugpjūčio mėn. buvo mėnuo, kai elektros energijos kainos pasiekė aukščiausią lygį.
- 43 Jos priduria, kad teisės aktų leidėjas nenurodė priežasties, dėl kurios ketino Reglamentą 2022/1854 taikyti anksčiau laiko.
- 44 CREG atsako, kad ekonominės politikos srityje Europos Sąjungos įsikišimas (nagrinėjamu atveju – Tarybos įsikišimas pagal SESV 122 straipsnio 1 dalį kilus sunkumų, susijusių su tam tikrų produktų tiekimu, be kita ko, energetikos srityje) apsiriboja ekonominės politikos koordinavimu, o tai neturi įtakos valstybių narių suverenioms galioms mokesčių srityje, todėl Belgijos nacionalinės teisės aktų leidėjas galėjo imtis veiksmų šioje srityje, remdamasis savo fiskaline autonomija, priimdamas „papildomą“ priemonę.

- 45 Be to, pačiu Reglamentu 2022/1854 pajamų perviršio apmokestinimas nesuvienodintas, juo tik užtikrinamas valstybių narių reakcijos koordinavimas, nes jos ir toliau turi didelę diskreciją veiksmingai reaguoti į situaciją atsižvelgdamos į savo nacionalinės energetikos rinkos ypatumus.
- 46 Belgijos valstybė patikslina, kad šiuo reglamentu Belgijai visiškai nedraudžiama imtis mokesčių priemonių, taikytinų už laikotarpį iki 2022 m. gruodžio 1 d., šiuo atveju – už laikotarpį nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d.
- 47 Belgijos naudojimosi savo kompetencija mokesčių srityje šiuo laikotarpiu teisėtumas atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus.
- 48 Belgijos valstybė taip pat remiasi Reglamento 2022/1854 8 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią valstybės narės gali „toliau taikyti arba nustatyti priemones, kuriomis būtų dar labiau apribotos gamintojų, gaminančių elektros energiją iš 7 straipsnio 1 dalyje išvardytų šaltinių, rinkos pajamos, įskaitant galimybę diferencijuoti technologijas, taip pat kitų rinkos dalyvių, įskaitant tuos, kurie užsiima prekyba elektros energija, rinkos pajamos“, taigi ir išplėsti viršutinės ribos taikymą įtraukdamos ankstesnį, nei numatytas šiame reglamente, laikotarpį.
- 49 Aplinkybę, kad reglamento pasiūlyme numatyta galimybė savanoriškai taikyti minėtą reglamentą iš anksto nebuvo įtraukta į galutinį jo tekstą, galima paaiškinti tokios aiškios nuostatos nereikalingumu, ir ji nėra įrodymas, kad ES teisės aktų leidėjas ketino uždrausti anksčiau laiko taikyti pajamų viršutinės ribos nustatymo tvarką.
- 50 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuoja, kad ginčijamame sprendime nurodytas laikotarpis nustatytas Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 1 dalyje, kurioje teigiama, kad „šiuo straipsniu nustatoma viršutinė pajamų, gautų nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d., riba“ ir kad šio įstatymo aiškinamajame memorandume nurodyta, jog juo „užtikrinamas dalinis reglamento [2022/1854] vykdymas“, turint omenyje tai, jog 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymu siekiama užtikrinti Reglamento 2022/1854 įgyvendinimą tik elektros energijos sektoriuje (šio reglamento II skyrius), bet ne naftos, dujų ir anglies sektoriuose“ (minėto reglamento III skyrius).
- 51 Šis teismas pažymi, kad Belgijos teisės aktų leidėjas nenurodė, kodėl ketino nustatyti kitą mokesčio įsigaliojimo datą, nei numatytoji Reglamente 2022/1854, o CREG ir Belgijos valstybės argumentas, kad mokesčio schema yra mišraus pobūdžio (nacionalinė priemonė nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. lapkričio 30 d., o vėliau Reglamento 2022/1854 įgyvendinimas nuo 2022 m. gruodžio 1 d.), išnagrinėjus parengiamuosius darbus irgi nėra akivaizdus.
- 52 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, pagal šio reglamento 22 straipsnio 2 dalį, kuria, nustatant pajamų perviršio viršutinės ribos įsigaliojimo datą – 2022 m. gruodžio 1 d., – užtikrinamas valstybių narių veiksmų koordinavimas, gali būti draudžiamos nacionalinės priemonės, kuriomis užtikrinamas šios tvarkos įgyvendinimas nuo ankstesnės datos.

- 53 Šiuo atžvilgiu šis teismas remiasi minėto reglamento 11 konstatuojamąja dalimi, kurioje nurodyta, kad „rinkos pajamų, kurias gauna <...> elektros energijos gamintojai <...>, viršutines ribas nustatčius nekoordinuotai, Sąjungoje gali būti gerokai iškraipytos gamintojų veiklos sąlygos“. Jis taip pat remiasi Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principais bei Sąjungos ir valstybių narių lojalaus bendradarbiavimo principu.
- 54 Kiek tai susiję su Reglamento 2022/1854 8 straipsnio 1 dalies a punktu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai nesupranta, ar valstybėms narėms palikta galimybė „toliau taikyti arba nustatyti priemonės, kuriomis būtų dar labiau apribotos gamintojų, gaminančių elektros energiją <...>, rinkos pajamos“, apima galimybę viršutinės ribos nustatymo tvarką įgyvendinti iki šio reglamento įsigaliojimo dienos, nes būtent šio reglamento nuostatos dėl viršutinės ribos (įskaitant jo 8 straipsnį) taikomos tik nuo 2022 m. gruodžio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d.
- 55 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad būtina kreiptis į Teisingumo Teismą dėl Reglamento 2022/1854 6, 7, 8 ir 22 straipsnių, siejamų su Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principais ir lojalaus bendradarbiavimo principu, išaiškinimo, siekiant nustatyti, ar pagal šias nuostatas draudžiamos tokios nacionalinės priemonės, pagal kurias elektros energijos gamintojų pajamų perviršio viršutinė riba būtų taikoma nuo ankstesnės datos, nei numatytoji šiame reglamente.

Prejudiciniai klausimai

- 1) Ar 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, 6, 7 ir 8 straipsniai, siejami su 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, atsižvelgiant į visas jo konstatuojamąsias dalis ir, be kita ko, SESV 288 straipsnį bei ESS 6 straipsnį, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama taikyti nacionalines priemones, kaip antai Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnį ir ypač jo 5 dalies antrą pastraipą, kuriose numatyta, kad šio reglamento 6 straipsnyje numatyta viršutinė riba lemia elektros energijos gamintojų pajamų perviršio surinkimą, kai pajamų perviršis, palyginti su nustatyta viršutine riba, apskaičiuojamas atsižvelgiant į tam tikras rinkos pajamas, o tam tikrų įrenginių atveju – remiantis nepaneigiamomis teorinių pajamų apskaičiavimo prezumpcijomis (žr. Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 1 ir 2 punktus), todėl rinkliavos skolininkai negali deklaruoti ir įrodyti realių savo pajamų?
- 2) Ar 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, 6, 7 ir 8 straipsniai, siejami su 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, atsižvelgiant į visas jo konstatuojamąsias dalis ir, be kita ko, SESV 288 straipsnį ir ESS 6 straipsnį, taip pat proporcingumo principą, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos

draudžiama taikyti nacionalines priemones, kaip antai Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnį ir ypač jo 5 dalies antrą pastraipą, kuriuose numatyta, kad šio reglamento 6 straipsnyje numatyta viršutinė riba lemia elektros energijos gamintojų pajamų paviršio surinkimą, kai pajamų paviršius, palyginti su nustatyta viršutine riba, apskaičiuojamas atsižvelgiant į tam tikras rinkos pajamas, o tam tikrų įrenginių atveju (žr. 22 *ter* straipsnio 5 dalies antros pastraipos 3, 4, 5 ir 6 punktus) – remiantis prezumpcijomis, kurios laikomos paneigiamomis, bet kurias paneigti galima tik, pirma, įrodymais pagrindus jų realias pajamas iš visų jų įrenginių, įskaitant įrenginius, kuriems reglamentas netaikomas, ir, antra, visada remiantis tam tikromis prezumpcijomis, todėl rinkliavos skolininkai negali deklaruoti ir įrodyti realių savo pajamų?

- 3) Ar 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamento 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, 6, 7, 8 ir 22 straipsniai, siejami su Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principais bei lojalios bendradarbiavimo principu (ESS 4 straipsnio 3 dalis) ir, be kita ko, su SESV 288 straipsniu, taip pat atsižvelgiant į jo konstatuojamąsias dalis, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama taikyti po šio reglamento įsigaliojimo priimtas nacionalines priemones, kaip antai 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymu įtrauktą Elektros energijos įstatymo 22 *ter* straipsnio 1 dalį, kuria numatomas elektros energijos gamintojų gaunamų rinkos pajamų ribojimo sistemos įgyvendinimas nuo datos, kuri yra ankstesnė nei 2022 m. gruodžio 1 d., kaip antai 2022 m. rugpjūčio 1 d.?

Prašymas taikyti pagreitiną procedūrą

- 56 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėdamas jam pateiktus skundus, pagal Elektros energijos įstatymo 29 *bis* straipsnį yra laikinąsias apsaugos priemones taikantis teismas, jis prašo taikyti pagreitiną prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnį.